
YUNANİSTAN BAŞBAKANI SAYIN GEORGE A. PAPANDREOU'YA AÇIK MEKTUP-12 OCAK 2011

Tugay ULUÇEVİK

12.04.2009

Sayın George A. PAPANDREOU
Elen Cumhuriyeti Başbakanı
Atina

Kral I. Paulosun ve Kraliçe Frederikanın 8 Haziran 1952 günü başlayan Türkiye'yi ziyaretinin Ankara bölümüne tanıklık ettiğim zaman 13 yaşında bir öğrenciydim. Yüksek misafirleri karşılamak üzere Atatürk Bulvarı üzerinde sıralanmış olan Ankara Kolejinin izcileri arasında yer alıyordum. Misafirlerimizi ellerimizdeki Türk ve Yunan bayraklarını sallayarak coşkuyla selâmladığımızı hatırlıyorum. Türkiye ile Yunanistan arasında o gün yaşadığım bu dostluk olayının bir benzerine, aradan geçen 58 yıl boyunca ne yazık ki bir daha şahit olamadım.

Gazetelerde ENOSIS kelimesini gördüğüm ve bunun Kıbrısın Yunanistan ile birleşmesi anlamına gelen Yunanca bir deyim olduğunu öğrendiğim zaman Kral ve Kraliçenin Ankarayı ziyaretinin üzerinden sadece 2 yıl geçmişti. Kısa bir süre sonra da, gazetelerde ve radyo bültenlerinde Kıbrıs adasında EOKA adlı bir terör örgütünün kurulduğuna ve EOKA'nın İngilizlere ve Kıbrıslı Türklere karşı şiddet uyguladığına dair haberleri okumaya ve dinlemeye başladım.

1955de İstanbulda 6-7 Eylül olayları yaşandı. Bu olaylar aile, dost ve arkadaş çevremde derin bir üzüntü, nefret ve kaygı ile karşılandı. Devlet ve Türk basını hadiseyi kınadı.

O yıllarda Türk basını Kıbrıs'taki vahim gelişmelerin haberleriyle dolu olarak çıkıyordu. Bu hava içinde Başbakan Adnan Menderes ile Başbakan Konstantin Karamanlis arasında Kıbrıs konusunda 1959da Zürihte varılan mutabakat; daha sonra Londrada imzalanan Antlaşmalar Türkiye'de tasviple karşılanıyordu. Zamanın Dışişleri Bakanı Zorlu ve Başbakan Menderes verdikleri demeçlerde Antlaşmaların Adada ebedî barış ortamı yaratacağına ve Türkiye ile Yunanistan arasında dostane ilişkilerde yeni ufuklar açacağına dair inançlarını dile getiriyorlardı. Daha sonra Türkiye'de işbaşına gelen hükûmetler de, 1964 yılına kadar programlarında Kıbrıs Antlaşmalarını aynı güven ve inançla değerlendirmişlerdir.

Kıbrıs Antlaşmalarının 16 Ağustos 1960da yürürlüğe girmesinden 3 yıl 4 ay; Türkiye ile AET arasında hedef tam üyelik olmak üzere Ortaklık Anlaşmasının Ankarada imzalanmasından 3 ay sonra, EOKA, 21 Aralık 1963de, AKRITAS Plânını Kıbrısta uygulamaya başladı. 1963 Noel Adada tarihe Kanlı Noel olarak geçti. Kıbrısta 15-16 Kasım 1967 olayları yaşandı. 15 ve 20 Temmuz 1974 gelişmeleri vuku buldu.

Daha sonra, Türk – Yunan ilişkilerini düzeltme yolunda zaman zaman yapılmış olan gayretler, iki ülkenin ilişkilerinde, 13 yaşındayken tanıklık ettiğim dostane manzarayı bir daha görmemizi sağlayamadı.

Benim de on yıllarca hizmet etme şerefine nail olduğum Türk diplomasisinin ana hedefi ve temel ilkeleri Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından tespit edilmiştir. Mustafa Kemal'in Yurtta Sulh, Cihanda Sulh vecizesi diplomamızın düsturu olmuştur. İstiklâl Savaşımızı kazandıktan sonra Mustafa Kemal'in 1. Dünya Savaşında vatanımızı işgal etmiş olan güçlere dostluk eli uzatması ve bu çerçevede yaşanan Atatürk – Venizelos dostluğu, Türkiye'nin dış politikasının ilham kaynağını oluşturmuştur.

Türk Hükûmetinin uyguladığı komşu ülkelerle sıfır sorun politikası, kuşkusuz Atatürk'ün Yurtta Sulh Cihanda Sulh anlayışının ruhuna ve dış politikamızın bu anlayışa dayalı geleneklerine uygundur. Başbakan Sayın Erdoğan, Ekim 2009'da aldığı inisiyatifle ve 14-15 Mayıs 2010 tarihinde Atina'ya gerçekleştirdiği ziyaretiyle sıfır sorun hedefi doğrultusundaki politikayı Yunanistan'a yönelik olarak da uygulamaya koymuştur.

Bu politikanın, 58 yıl önce yaşadığım dostluk olayının daha görkemlisini torunuma yaşatmasını ve kalıcı sonuçlar vermesini yürekten diliyorum.

Zatîâlinizin Erzuruma gelerek Türkiye Dışişleri Bakanlığının düzenlediği 3. Büyükelçiler Konferansı münasebetiyle orada toplanacak olan Türkiye'nin güzide diplomatlarına hitap edeceğinizin açıklanması, ziyaretinizin, Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkilerin doğru yönde gelişmesini hızlandıracak ve sorunların halledilmesini kolaylaştıracak müsait havanın oluşmasına ilâve katkılar yapacağı yolundaki umutları ve beklentileri kuvvetlendirmiştir.

Erzurumda halka yaptığınız hitapta dile getirdiğiniz geçmişin önyargılarını bir kenara bırakmalıyız; geçmişin rekabetlerini unutmaliyiz. Artık önyargıların duvarını yıkmak istiyoruz şeklindeki sözlerinizin Türkiyede herkes tarafından takdirle karşılandığına ve gönülden paylaşıldığına inanıyorum.

Bununla beraber, Büyükelçilere hitabınızda Türkiye ile Yunanistan arasındaki ihtilâflı konuları açmanız; Türkiyeyi suçlayan ifadeler kullanmanız ve özellikle Kıbrısta işgal sürdükçe Türkiye AB üyesi olamaz şeklinde konuşmanız, önyargıların duvarını yıkmada güçlüklerinizin ve hattâ imkânsızlıklarınızın bulunduğunu ortaya koymuştur.

Erzurumdaki toplantıda dile getirmiş olduğunuz görüşlerin bunlar Yunanistanın bilinen görüşleridir şeklindeki bir düşünceyle geçiştirilmeye müsait olduğunu sanmıyorum. Bu görüşlerinizi Yunanistanda veya uluslararası forumlarda ifade etmiş olsaydınız, bu şekilde bir tevil belki yapılabilirdi. Oysa, siz, Başbakan Erdoğanın geçen yıl Atinaya yaptığı tarihî ziyaretten sonra, Erzurumda Türkiyenin Başbakanının ve bazı Bakanlarının da katılacağı ve ismi 3. Büyükelçiler Konferansı olan bir toplantıda konuşma yapmayı kabul etmekle, Türk-Yunan ilişkilerinin tarihindeki bir ilk olayda baş aktör olmayı peşinen üstlenmiş bulunuyordunuz. Toplantıya katılan ev sahibi dostlarınız ve konuşmanızı TVden canlı olarak izleyen milyonlarca Türk vatandaşı, bu rolünüzü ifa ederken, sizden, Türk - Yunan sorunlarına ilişkin konularda polemiğe yol açan sözler değil, Başbakan Erdoğanın iyi niyetli açılımına uygun bir mukabele teşkil eden ve münhasıran Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkilerin geleceği hakkında tarihte yerini alacak olan akilâne sözler dile getirmenizi beklemekteydi. Zatiâlinizin mümtaz kişiliği de bu beklentiyi haklı kılmaktaydı. Halbuki, yaptığınız konuşmada Türk-Yunan dostluğunun önemine ilişkin birkaç olumlu cümle de, maalesef, polemik yaratan sözlerinizin arasında kayboldu gitti.

İç ve dış basın, konuşmanızı, Erzurumda Türkiye ve Yunanistan Başbakanları arasında sert tartışmalar cereyan ettiğini gösteren başlıklarla yansıttılar.

Bununla beraber, Palandökendeki konuşmanızın iç politika amaçlarınıza uygun düştüğü, Hükûmet sözcünüzün Türk basınına da yansıyan açıklamasından anlaşılmaktadır.

Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunların üstesinden ortak çıkarlar anlayışıyla gelinebilmesi ve karşılıklı güvene dayalı ilişkilerin kurulup sağlıklı biçimde geliştirilebilmesi için, öncelikle, iki Devlet arasındaki sorunların gerçekçi bir listesi üzerinde mutabık kalınması gerektiğine inananlardanım. Zira, iki Devlet arasındaki sorunlar sadece Kıta Sahaneliğinin Sınırlarının Belirlenmesinden ibaret değildir.

Ayrıca, Türkiyenin Yunan hava sahasını ihlâl ettiği yolundaki iddialarınızın da Yunanistanın, Egede 6 mil olan karasuyu genişliğine rağmen hava sahasını 10 mil olarak belirlemiş bulunmasından kaynaklandığını bilenlerdenim.

Türkiyeyi Kıbrısta işgalci olarak niteleyen ve işgal sürdüğü müddetçe Türkiyenin AB üyesi olamayacağına dair görüşünüze gelince:

Kıbrıs sorununu yaratan tarafın Türkiye ve Kıbrıslı Türkler olmadığı tarihî bir gerçektir. Türkiyenin dış politika hedeflerinde, Kıbrısla ilgili olarak, ENOSIS kavramıyla eş anlamda Türkçe bir kavramın hiçbir zaman yer almadığı da bir başka hakikattir.

Yukarıda da işaret ettiğim gibi, 1960 Antlaşmaları Türkiye tarafından desteklenip benimsenmiştir.

Buna karşılık, Yunanistanın 1960 Antlaşmalarına hangi gözle baktığı, müteveffa pederiniz Başbakan Andreas Papandreounun Namlunun Ucundaki Demokrasi adlı kitabında açık biçimde anlatılmaktadır. Yine, aynı kitapta, müteveffa dedeniz Başbakan George Papandreounun Makarios ile anlaşarak 1964 yılında Kıbrıs gizlice 20.000den az olmayan sayıda asker sevkettiğine dair tarihe ışık tutan bilgiler yer almaktadır.

Makarios, 19 Temmuz 1974 günü BM Güvenlik Konseyinde yaptığı konuşmada Kıbrısın istilâ ve işgal edildiğinden söz etmiş ve işgalci olarak Türkiyeyi değil, Yunanistanı zikretmiştir.

Kıbrısta 15 Temmuz 1974den itibaren yaşanan gelişmeler Yunanistanın Adada gerçekleştirdiği askerî darbenin sonucu olmuştur. Türkiye 1960 Antlaşmalarına dayanarak Adaya müdahale etmiş ve ENOSİSi önlemiştir.

1963 -1974 arasında Adada her gün gerginlik ve şiddet yaşanırken, 1974den sonra Adaya sükûnet hakim olmuştur ve istikrar kazanmıştır. Çözüm arayışları sürekli hale gelmiştir. BMGSnin raporları ve BM Güvenlik Konseyinin kararları da bu gerçeği ortaya koyan değerlendirmeler içermektedir. Kıbrısta askerî darbe yapan Yunanistan bu olaydan iki yıl kadar sonra AB tam üyeliğine ehil görülebilmişse, Kıbrısta ENOSİSi önlemiş olan Türkiye ABye neden üye olamasın?

Kıbrıs sorununa çözüm bulma girişimleri daima Kıbrıs Rum Tarafınca engellenmiştir. Bu da Kıbrıs ile ilgili temel bir olgudur. Bu olgunun en son örneği 24 Nisan 2004 referandumunda yaşanmıştır. Kıbrıslı Türkler kabul ederken Annan Plânını reddeden, böylece, Adada çözümsüzlükten yana tercihini kullanmış olan Kıbrıslı Rumlar referandumdan sadece 1 hafta sonra ABde tam üye olarak masaya oturabilmişse, Kıbrıslı Türkleri çözüm için açık biçimde yönlendirmiş ve teşvik etmiş olan Türkiye ABye neden üye olamasın?

Kıbrıstaki işgal sona ermeden Türkiye'nin ABye üye olamayacağını iddia etmenin, iyi niyeti yansıtan, Kıbrıs ile ilgili gerçeklerle bağdaşan, mantık ve adalet ölçülerine ve ABnin değerler manzumesine ve ABnin öz çıkarlarına uygun düşen bir izahı olabilir mi?

Bu yersiz iddia karşısında Kıbrıslı Rumların Adada çözüme ihtiyaç duyması beklenebilir mi?

Saygı ifadelerimin kabulünü istirham ederim, Sayın Başbakan.

Tugay ULUÇEVİK

Emekli Büyükelçi